

Techniky kresby

Kresba = jeden z nejstarších výtvarných projevů člověka – př.= jeskynní nástěnné malby,

= označení pro výtvarný projev provedený lineárně= jejím výrazovým prostředkem je linie, bod, skvrna, plocha

= zobrazuje trojrozměrnou skutečnost v ploše= dvojrozměrně / výšky + šířky /= vyvíjí se s vývojem společnosti, především v oblasti kreseb.prostředků

2. Druhy kresby :

- GRIFONÁT = bezděčná kresba na okraji papíru
- SKICA = zkratkovitá, rychlá kresba
- STUDIJNÍ K. = podle modelu
- PŘÍPRAVNÁ K. = přenáší se na omítku, dřevo
- UMĚLECKÁ K. = volná

3.Techniky kresby : se dělí podle druhu podkladu na :

a/ SUCHÉ TECHNIKY = nanášíme na podklad za sucha : kresba tužkou, rudkou, uhlem, pastelem, pastelkou

b/ MOKRÉ TECHNIKY= nanášíme na podklad za mokra : kresba tuší, inkousty, fixy, tekutou barvou

c/ KOMBINOVANÉ TECHNIKY = složitější techniky, nanášíme do vlhkého podkladu :

= lavírovaná kresba = šrafovaná kresba tuší rozmývaná vodou

= kolorovaná kresba = kresba tuší , její plochy jsou vymalovány barvou

= proškrabávaná kresba = kresba ostrým hrotem do voskového podkladu, natřeného tuší

4. Kreslící prostředky :

I. suché :

a/ TUHA = přírodní materiál uložený v dřevěném, umělém obalu, tvrdosti = č.l.,2, HB, B1-8

b/ KŘÍDA = PASTEL, lisovaný barev.prášek s určitým pojídlem- suchý, mastný

c/ UHEL = křehký přírodní materiál ze spalovaných větviček, lisovaný do tyčinek, stírá se, musí se fixovat , umělý = je výraznější

d/ RUDKA = lisovaná železitá hlínka

II. mokré

e/ TUŠ = směs sazí + šelakového pojídla

f/ INKOUST = základem jsou anilinová barviva

5. Kreslící nástroje : tužka

Pero= ocelové, psací, kreslící,... redis, ato,...z rákosu, seříznuté dřívko, brko – holubí, havraní, husí,...vlasový štětec

6. Podklad pro kresbu = nejčastěji PAPÍR, dřevo, textil

- PAPÍR = název odvozen od vodní rostliny Cyperus papyrus= z dřeně stébel vyráběli

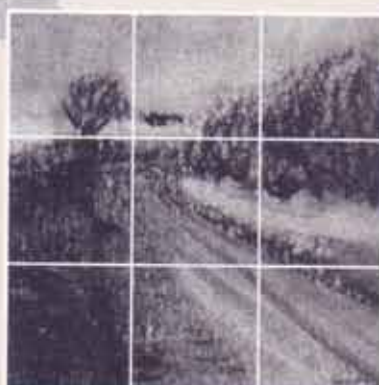
Kompozice

VODÍTKA, KTERÁ POMÁHAJÍ ZDOKONALIT KRESBU

To, jak jsou objekty rozmístěny na ploše obrazu – tedy aranžmá jeho prvků –, je čímisi, co se naučíte a prostřednictvím čeho si nacvičíte schopnost oka dívat se. Kompozice je tím, co dává obrazu jeho účel. Do určité míry závisí na námětu. Například naaranžujete zátiší právě tak, že jeden položený objekt leží před jiným, a výšku a šířku objektů vyberete tak, aby odpovídaly ideální kompozici; v plenéru pak budete schopni vybrat si pohled, který bude větší výzvou – a za tím vším bude stát jen soubor pravidel, která vezmete v úvahu.

MOŽNOSTI OŘEZU

To, jak svůj pohled zarámujete, může změnit dopad kompozice vaší kresby, protože se vytvoří nové ohniskové body a odříznou se rušivé prvky. Když kreslíte podle fotografie, můžete si pohrát s rozličnými pohledy pomocí jednoduchého rámečku ze dvou proužků černého či neutrálně zbarveného papíru ve tvaru L. Položte tyto kousky papíru tak, abyste vytvořili ten nejlepší a nejzajímavější formát své kompozice.

Pravidlo třetin

Toto pravidlo vám pomáhá vytvořit vyvážený obraz. Po čase se stane vaší druhou přirozeností. Rozdělte svůj plán obrazu na stejné třetiny, tři vertikální a tři horizontální, aby se vytvořila mřížka o devíti stejných čtvercích. Vyvážený je obraz tehdy, když jeho horizont leží buď ve třetině nad dolním okrajem, anebo ve třetině pod horním okrajem.

Portrét

Vertikální objekty na tomto obraze dominují. Portrétní ořez se hodí na postavy, architekturu a kresby zblízka.

Čtverec

Výborným způsobem, jak zaostřit na prvek a odstranit povrchní detaily, je použít čtvercový ořez. V tomto formátu dobře působí kompozice zátiší, protože má ohnisko mimo střed obrazu.

Krajina

Perfektní pro scény v plenéru, rozšiřuje prostor. Funguje i tehdy, když se ohnisko jeví jakoby rozprostřené po horizontálním plánu.

ZMĚNY POHLEDU

Rozhodnutí, odkud budete objekt kreslit, může dramaticky změnit dopad vašeho díla. V určitých námětech, například u krajin, se nejpřirozenější pohled řídí horizontem. Mimo horizont bude nejpřirozenějším pohledem vaše rovina oka, ale je zajímavé objevovat i kreslení z jiných úhlů, abyste zjistili, zdali nenabízejí dynamičtější ohnisko.

Ptačí perspektiva

Pohled na objekty shora, často užívaný u krajin či leteckých snímků. Perfektní pro vytvoření dojmu výšky.

Rovina oka

Rovina oka je setkáním s horizontem na zemi. Většina obrazů je nakreslena tak, že se přirozeně díváte před sebe.

Pohled zdola

Pohledem s největší nadsázkou je pohled ze země na objekt nad ní. Využívá se v kresbě podle skutečnosti.

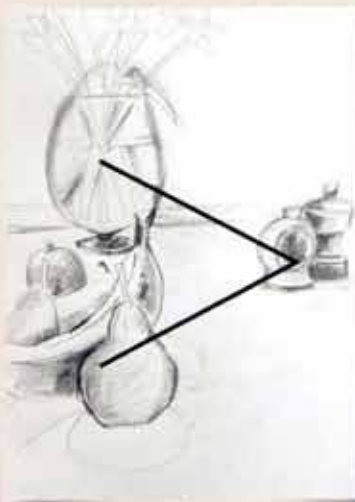
DOBRA KOMPOZICE

Když začínáte kreslit, je praktické objevit vodítka, která vám pomohou tvořit pěkná zátíší či vybrat scénu v plenéru, která se dobře přenesla na papír. Při kreslení v plenéru je to často horizont a krajina, co vám pomůže definovat kompozici. Ale ať už kreslíte uvnitř, nebo venku, buďte si vědomi tří typů kompozic: ve tvaru S, ve tvaru V a ve tvaru L.

Kompozice ve tvaru S

Kompozice nejčastěji užívaná u krajin; cílem je použití vinoucí se linie k vedení oka od konce S ke vzdálenějšímu objektu.

Kompozice ve tvaru V

Nejlépe působí ve tvaru zploštělého trojúhelníka, protože v liniích perspektivy (viz str. 20–21) vytváří přirozenou dynamiku, která vede k ohnisku.

Kompozice ve tvaru L

Pohled na silnou vertikálu rámuje tento obraz na jedné straně (nemusí být na levé) a vyvážení horizontálního prvku, stojícího na pravých úhlech, vede oko napříč obrazem směrem k jeho protější straně.

Perspektiva a měření

ZNÁZORNĚNÍ MĚŘITKA A PROPORCÍ

Budete překvapeni, jak samozřejmě dokážete vnímat perspektivu a šikovně ji při práci používat; porozumíte tomu, jak umístit objekty do prostoru, který kreslíte. Pochopení, jak lineární perspektiva pracuje, vám pomůže na obraze vytvořit hloubku a trojrozměrný prostor. Znalost měření objektů podle skutečnosti tak, abyste vytvořili přesnou podobu jejich proporcí, povede k úspěšné a vyvážené kresbě.

LINEÁRNÍ PERSPEKTIVA

Je důležité vědět, že všechny rovnoběžky se jeví tak, že se setkávají ve stejném bodě na horizontu, úběžníku. Pokud například spojte linkami střechy a paty zdí těchto plážových domků, uvidíte, že tyto dvě linky se směrem od vás postupně k sobě přibližují, až se nakonec setkají. Lineární perspektiva způsobuje, že objekty stojící nejbližší k vám se jeví větší a postupně se zmenšují, jak se od vás vzdalují.

Konečky prstů se zdají být větší; jsou na plánu obrazu blízko

Úběžný bod

Linie perspektivy se setkají na horizontu v úběžném bodě či úběžníku. Velikost objektů podél linií se zmenšuje.

Jednoduché vertikály

Z důvodu uspořádání těchto plážových domků jsou vertikální linie nakresleny jako rovnoběžky, které posilují úběžník.

Zobrazení perspektivním zkrácením

Zde je třeba uplatnit ostrý pohled, abyste vše dobře zachytili, a rozhodně oceníte přesné měření pomocí tužky (viz protější strana). Perspektiva objektu se vždy přehnaně zvýrazní, když stojíte velmi blízko. Takto zkrácená perspektiva je často vidět u figurální kresby nebo u kresby interiérů, jejichž prvky oklamou vaše oko a přirozené vnímání toho, co vidíte.

MĚŘENÍ

Naučit se základy týkající se toho, jaké proporce tvoří postavu či jak změřit velikosti blízkých objektů pomocí tužky, z vás díky praxi udělá mistra. Měření by se mělo stát přirozenou součástí procesu vaší práce. Časem budete schopni posoudit vzdálenosti na zemi pouhým okem hrubým odhadem základních linií a rozměrů, ale je dobré se pojistit způsobem, který vám dá přesnější údaje o horizontálních a vertikálních, než se na své dílo soustředíte. Skicováním umístění hlavních prvků kresleného námětu získáte jistotu, že jste se vyvarovali jakéhokoli posunu na obrazu či disproporčních detailů.

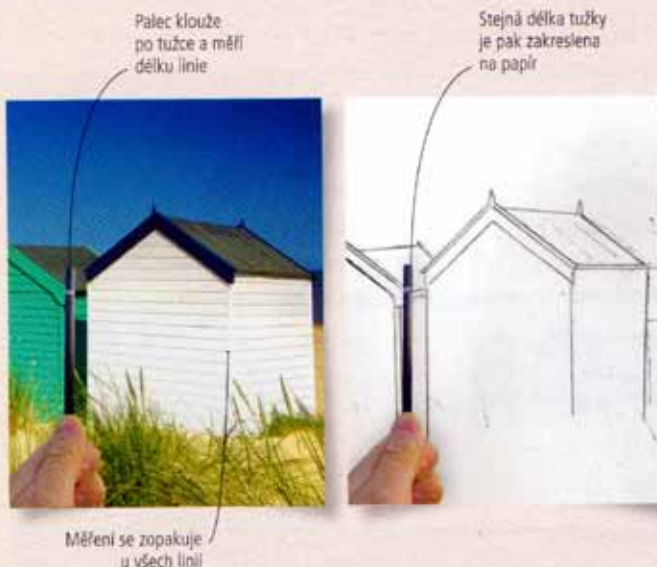
Hlava jako jednotka měřítka

Při kreslení správných proporcí, zvláště kreslíte-li podle skutečnosti, je hlava praktickou měřicí jednotkou. Výška průměrného dospělého činí jeho 7–8 hlav. Když používáte jako měřicí pomůcku tužku (viz dole), zjišťujete rozdíly mezi jednotlivými částmi těla. Učíte se také srovnávat relativní velikosti trupu a končetin, což vede k větší věrnosti při skicování.

Tužka jako pomůcka

Držte tužku před sebou, paže je natažená dopředu. Propojte špičku tužky s nejvyšším bodem linie, která má být změřena. Přivřete oko a palec použijte jako posuvný bod. Pohybuje jím nahoru a dolů po tužce, dokud nenaznačí přesnou délku měřené vzdálenosti. Podržte palec na tužce a přeneste vzdálenost na správné místo na své kresbě, označte a upravte ji.

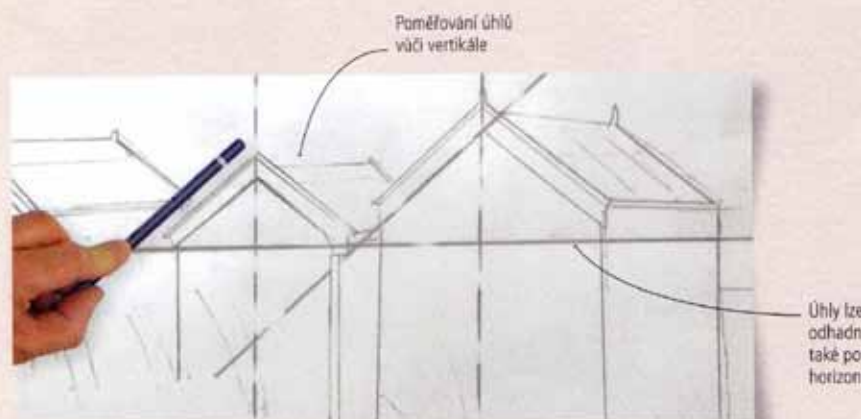

Změření hlavní linie

Určením jedné linie jako měřicí můžete vybudovat kresbu ve správných proporcích tak, že porovnáte v jakém poměru jsou ostatní linie k této hlavní; například polovina či dvojitá délka

Zjišťování úhlů

Použijte tužku podobně jako předtím, ale nyní pootočte ruku tak, že tužka zobrazuje linii – tak se můžete soustředit na s ní svíraný úhel. Například zjišťujete, jak se střecha chatky spojuje se stěnou, a potřebujete to přenést na papír. Naskicujte si pomocnou vodorovnou a kolmou čáru a vymezte si tak základní pozice. Kolmé (vertikální) a vodorovné (horizontální) čáry vám pomohou určit úhel jako ostrý či tupý.

Slovník barev

POROZUMĚNÍ ZÁKLADŮM BARVY A JEJÍMU UŽITÍ

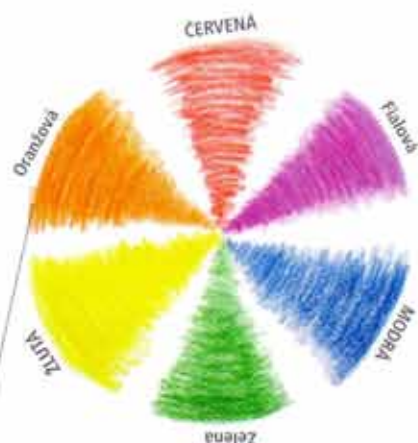
O kresbě se často přemýšlí jako o monochromní tvorbě a vám určitě pomůže naučit se kreslit v černé a bílé, protože lépe porozumíte tónování a barvě. A pak, jakmile se důvěrněji seznámíte s termíny ohledně barev a škálou palet, můžete začít transformovat svá výtvarná díla a rozvíjet svou radost z kreslení užíváním dalších materiálů.

■ Barevný kruh

Barevný kruh, jak je vidět zde, je reprezentací barvy i teorie barev. Zobrazuje všechny základní barvy; tak jako duha. Také ukazuje, jak se barvy vztahují k sobě navzájem (a co se děje, když je smícháte dohromady), a názorně předvádí primární, sekundární a terciární barvy.

Primární barvy

Červená, žlutá a modrá jsou primární barvy. Tyto barvy nelze vytvořit z jiných barev. Ale můžete smíchat primární barvy a vytvořit všechny další odstíny.

Sekundární barvy

Pokud smícháte jednu primární barvu s jinou primární, vytvoříte sekundární barvu. Například modrá a žlutá vytvoří zelenou, červená a modrá fialovou a žlutá a červená oranžovou.

Terciární barvy

Smícháním sekundární barvy s jednou z primárních dostanete terciární barvu. Například červená (primární) smíchaná s fialovou (sekundární) vytvoří červenofialovou (terciární).

■ Popis barev

Barvy lze popsat užitím tří základních prvků: sytosti, odstínu a tonální hodnoty. Přimíchání bílé vytváří tinty, černé pak a tmavé lomené tóny.

Sytost

Sytost odkazuje na bohatost čisté barvy. Nahoře: barva jde od nízké sytosti (vlevo) k vysoké.

Odstín

Odstín je název, který byl barvě dán na barevném spektru. V zásadě je jedna barva kombinací primárních, sekundárních a terciárních barev.

Tonální hodnota

Tonální hodnota (tón) odkazuje na míru světlosti či tmavosti barvy. Barevné kresby stále velmi těžší z užívání dobré škály tonálních hodnot.

Stejná modrá s přidáním bílou

Tinty

Barvy, které byly smíchány s bílou, jsou známé jako tinty. Čím větší je množství přidané bílé, tím světlejším se odstín stává vzhledem k původnímu.

Ztmavení modré černou

Tmavé lomené tóny

Barvy, které byly smíchány s černou, se nazývají tmavé lomené tóny. Černá je vždy dominantní barvou, ale pomáhá vytvořit škálu různých silných barev z jedné původní.

■ Teplota barev

Užití barev otevírá nové příležitosti ke zkoumání vašich tvůrčích dovedností. Klíčem je zkoušení variant; nebojte se například odmítnout přírodní barvu a podívejte se po zkreslené. Experimentujte s kombinováním médií, naneste například tuš přes jednobarevnou lazuru či pastely přes barevné tužky; mohou být skvělou cestou, jak vytvořit luminozitu (průzračnost). Znalost teploty barev pomáhá vytvořit správnou náladu a paletu.

Teplé barvy

Odstíny mezi žlutou, oranžovou a červeným spektrem zásadně odkazují na teplé barvy. Více připomínají přirozené světlo a rozdíly v teplotě. Takové barvy se na obraze přirozeně přibližují.

Studené barvy

Zbývající polovina barevného kruhu – fialová, modrá a zelená – patří ke studeným barvám. Takové barvy jsou perfektní pro tvoření mírných a klidných prvků na obrazech.

Teplá modrá

Studená modrá

Teplá žlutá

Studená žlutá

Teplá červená

Studená červená

Verze barev

Barva, například žlutá, má spoustu odstínů, které lze souhrnně označit tak, že některé jsou teplé, jiné studené. Zde jsou zobrazeny dvě kontrastující verze modrých, žlutých a červených odstínů.

■ Základy o tónu

Tonální hodnota či tón popisuje světlost a tmavost; máme tendenci hovořit o tónu v monochromních kresbách a o tonální hodnotě u barevných prací, ale obojí odkazuje na stejnou vlastnost – škálu světla a stínu. K dosažení různých hodnot na ploše obrazu pomáhá redukovat jej napřed na černobílý. Kombinací tónů, a nikoli nutně barev můžete vybudovat zajímavou a bohatou kresbu, která má jak hloubku (dosaženou gradací barvy), tak kontrast (kladením světlých a tmavých tónů vedle sebe).

Škála šedé

Tato škála šedé má devět gradací, od černé na jednom konci k bílé na druhém; šedá uprostřed má střední hodnotu či střední tón.

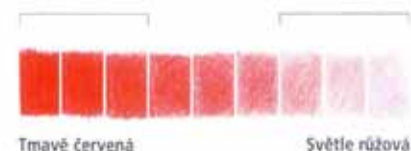

Nízký klíč

Vysoký klíč

Škála červené

Barevná škála má stejný počet gradací jako škála šedé výše, od tmavě červené na jednom konci až do světle růžové na konci druhém.

Tmavě červená

Světle růžová

Nízký klíč

Když jsou barvy na obraze popsány svou tonální hodnotou a užité hodnoty jsou ty nejtmavší, pak se o obraze říká, že má nízký klíč.

Vysoký klíč

Naopak, když jsou barvy na obraze v nejsvětlejším tónu, pak se o obraze říká, že má vysoký klíč.

Tužka a tuha

VOLBA KRESLICÍHO NÁSTROJE

Grafitové tužky jsou široce dostupným kreslicím materiálem. Dají se naostřit do jemné špičky a dělají šedé, lineární stopy na papír, které lze snadno vygumovat. Různé tvrdosti tužky poskytují řadu stop od přesných linek až po měkké stínování. Grafit je k dostání také v pevné formě anebo jako prášek, který lze vetřít do povrchu papíru.

Je důležité ujistit se, že pracujete s tužkou typu a tvrdosti grafitu, jež se nejlépe hodí pro vaše dílo. Praktikujte kreslení vzorků a gradace tónů tužkou, abyste se seznámili s vlastnostmi každého druhu tužky.

Tvrdost tužky

„Olůvko“, tedy tuha tužky, neobsahuje olovo, ačkoli tuha často jako olovo vypadá – olovo se užívalo ke kreslení, než byl objeven grafit. Jádru tužky a pevné grafitové tyčinky jsou vyrobeny ze směsi grafitového prášku a jílů v různém poměru. Nejtvrdší jádro je v řadě

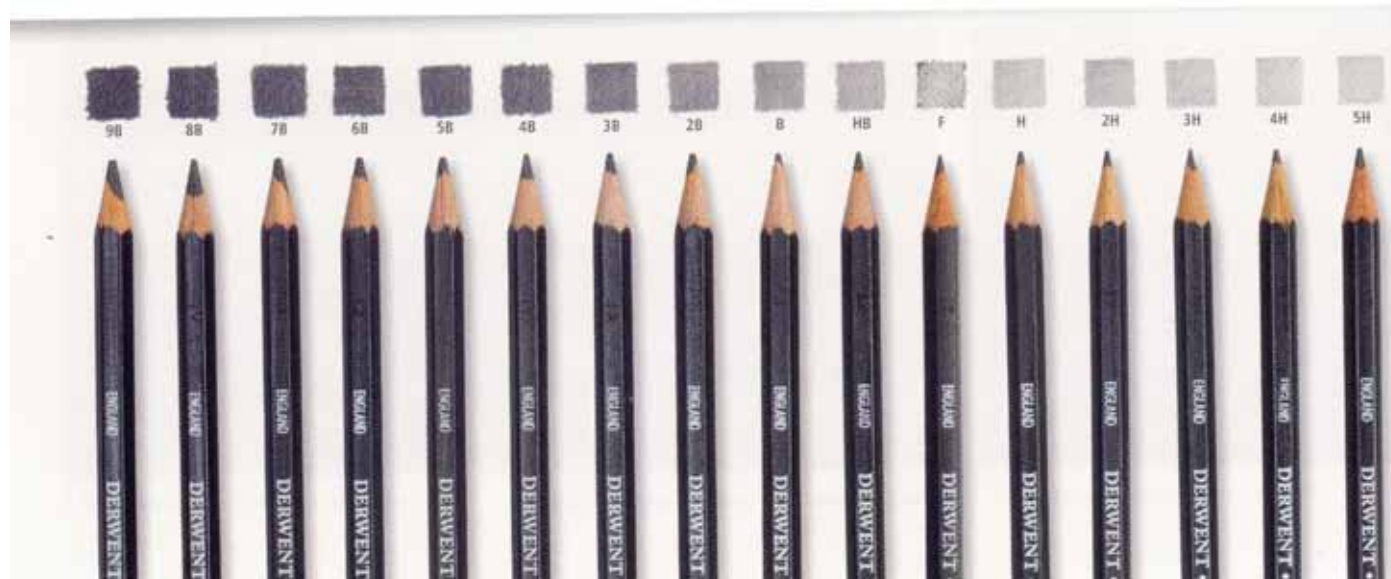
tužek označených HB; od nejtvrdší a nejsvětlejší 9H až po nejměkčí a nejtmavší 9B s tvrdostí HB uprostřed a F s tvrdostí ležící mezi HB a H. Užší řada 1–4 se také užívá ve Spojených státech s tužkou #2, která je ekvivalentem HB.

Tvrdé H tužky lze naostřit do jemné špičky, která vydrží déle, a tak jsou vhodné především pro technické kreslení. Mají omezenější tonální škálu a vytvářejí jemnější šedí, jsou tak vhodnější k přidávání světlejších tónů na skice. Měkká řada B má širší tonální škálu než řada H a vytváří tmavší, zrnitější stopy, proto jsou tyto tužky nejlepší

pro skicování a ty nejměkčí z nich jsou nejvhodnější pro nejtmavší barvy na kresbě.

Různé formy grafitu

Obvykle jsou grafitová jádra vsazena do dřevěného pouzdra – většinou z cedrového dřeva – a lze je naostřit tradičním ořezávkem na tužku, velkým mechanickým či elektrickým ořezávkem nebo nožem. Různá ořezávátka dávají různou délku špičky. Tužka či lisovaný grafit vám během kreslení poskytují kontrolu a bezprostřednost.

Skicovací tužky

Tužky jsou k dostání v soupravách, které poskytují různou tvrdost vhodnou pro skicování. Některé tužky jsou také vodou rozpustné a tím vám dávají možnost přidat vodu anebo je namočit a pracovat na skice s čarou a lazurou.

Nástroje

Mějte tužku a ořezávkou po ruce. Měkkou plastickou gumu použijte k odstranění grafitového prášku.

Měkká plastická guma

Ořezávkou na tužky

Plastová guma

Grafitový prášek

Volný jemný prášek, který lze použít pro roztírání tónů na velkých plochách. Aplikujte štětcem, hadříkem nebo prstem na jemně texturovaný povrch.

Pro velké plochy tónů je alternativní možností grafitový prášek. Můžete ho shromažďovat při ořezávání tyčinek z lisovaného grafitu nebo koupit a aplikovat ho pomocí prstů, štětců, těrek, hadříků či ubrousků.

Verzátily mají vyměnitelná jádra různých velikostí od 2 mm do 5,5 mm, která vytvářejí stále stejnou linku; užívají se vlastně stejně jako běžné tužky a není třeba je ostřit.

Mazací a formovací nástroje

Grafit lze snadno opravit nebo odstranit mazací gumou. Tvrdou plastickou gumu

je možné odlomit či zformovat a vytvořit tak ostrý okraj, jímž se dají dobře „kreslit“ čáry na šedé grafitové plochy. Stejně tak lze použít měkkou plastickou gumu k odstranění tónů vytvořených grafitovým práškem. Grafitový prášek daleko snadněji drží na ploše papíru než například uhlí. Dá se s ním však zacházet podobně. Můžete ho podle potřeby roztírat, ať už prstem, hadříkem nebo těrkou. Na velkých plochách kresby tak pomocí grafitového prášku snadno vytvoříte velkou škálu expresivních efektů. Nezapomínejte však na průběžné fixování kresby fixativem.

„Tužka je elementárním nástrojem umělce. Provází vás od rychlých skic až k detailním studiím.“

Grafitová tyčinka

Druhy tužek

Tužky jsou v gradaci od nejtvrdší 9H do nejměkčí 9B a vytvářejí škálu tónů. Kombinace různých tvrdých tužek v jedné kresbě jí dodá na různorodosti.

Grafitové tyčinky

Grafitové tyčinky jsou všestranným kreslicím nástrojem. Jsou vyrobeny z lisovaného grafitového prášku a vytvářejí širší stopu než standardní tužka.

Grafitové špalíky

Jsou dostupné v různých tvrdostech a barvách a hodí se ke stínování velkých ploch a k vytváření jemných tónů. Vodou rozpustné špalíky nabízejí i další možnosti.

Podložky pro tužku

VÝBĚR POVRCHU PRO KRESBU TUŽKOU

Kresby tužkou se typicky dělají na volné papíry nebo do náčrtníků a je pro ně vhodná řada druhů papíru. Dokonce i tehdy, když nenajdete vámi preferovaný druh podložky, je tu naděje, že ke kreslení naleznete nejen vhodnou tužku, ale i náčrtník, vyřazený karton, nebo dokonce zadní stranu obálky.

Vaše volba papíru podstatně ovlivní výsledek vašeho kreslení. Zkoumejte vlastnosti různých druhů papíru a stopy, které na nich dělají různé formy grafitu.

Papír

Můžete pracovat v sešitu, skicovacím bloku nebo na volném papíru. Pokud kreslíte tužkou na volný papír, musíte podložit povrch pevnou deskou, na niž papír přilepíte nebo upevníte klípsem. Zkontrolujte, zda je deska hladká a rovná, protože texturovaný povrch by se na kresbě později projevil.

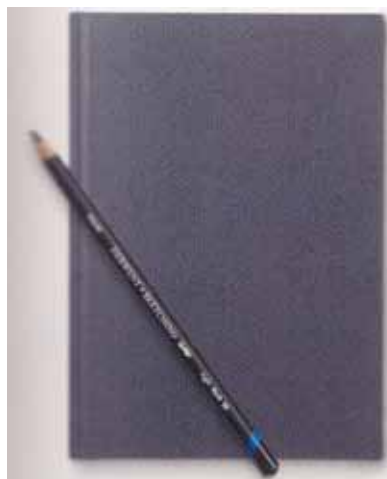
Kancelářský papír je standardní volbou pro kresbu tužkou, protože má hladký povrch, po němž se tužka snadno a volně pohybuje lehkou stopou. Tužkou lze kreslit na jakýkoli druh papíru – kancelářský papír od 120 do 200 gsm je ideální, u těžšího papíru, nad 200 gsm, je povrch pevný a odolný, vhodný pro energické šrafování nebo techniku založenou na gumování; je také dobrou volbou pro lazuru tužkou. Buďte si vědomi toho, že tvrdá tužka může papír protrhnout a velmi měkkou tužku může být obtížné kompletně vygumovat. Hrubě

texturované papíry mohou přerušit kontinuitu stopy tužkou a mají vliv na hladkost linky, ale jsou vhodné pro měkké tužky a tam, kde se vyžaduje stínování a změkčování okrajů. Tužka dobře kreslí na barevné papíry, i když tmavší tóny často nadsadí nežádoucí stříbrnou barvu grafitu.

Zachování kresby

Tužka se nerozmazává tak snadno jako uhlí a nepotřebuje být fixována, i když grafitový prášek bude po nástřiku fixativu více držet. Abyste zachovali kresby zhotovené měkkou

Přípevnění papíru

Pro hladký povrch papíru potřebujete pevnou kreslicí desku – ideální je lakovaná dřevěná deska – a lepicí pásku či svorku k připevnění papíru, aby nesklouzl.

Sešit

Sešit v tvrdých deskách v kapesní velikosti a skicovací tužka se snadno nosí při skicování v pléneru a hodí se na zachycení náhlé inspirace. Mějte s sebou po ruce i gumu a ořezávků.

tuhou na volný papír, měli byste je uchovávat mezi listy hedvábného nebo kancelářského papíru s neutrálním pH. Kresby vytvořené velmi měkkou tuhou nebo grafitovým práškem v náčrtnících by měly být jen po jedné straně dvoustrany; jedna strana se musí nechat čistá, aby možnost zašpinění byla minimální.

Náčrtníky

Grafitová tužka je ideálním skicovacím médiem – je čistá a přenosná a je perfektní na kreslení v náčrtnících, když jste venku. Dejte pozor, abyste

tužku neupustili a neroztřístili její jádro, když se pohybujete! Vždycky s sebou noste ořezávků, abyste mohli tužku kdykoli naostřit tak, jak potřebujete, a také gumu na opravy.

Výběr náčrtníku

Uvažujte o tom, nač zamýšlíte svůj náčrtník použít; má se vejít do kapsy, abyste mohli dělat rychlé skici, nebo potřebujete pracovat na větší ploše ve výtvarné škole? Použijete ho pro smíšená média nebo lazury? Vždy si vyberte náčrtník s dobrou kvalitou kreslicího papíru.

„Objeďte vlastnosti různých papírů a škálu stop, které můžete tvořit tuhou v mnoha jejích formách.“

Náčrtníky

Spirálová vazba poskytuje možnost pracovat na celé dvoustraně, nebo jen na jedné straně.

Lepené náčrtníky

Různé druhy papíru o různé velikosti a gramáži, lepicí listy papíru, to vše je snadné zabalit a vzít si kamkoli s sebou. Spousta kreslicích papírů je kdykoli po ruce.

Stínování a šrafování

VYTVÁŘENÍ TÓNU ČAROU

Stínování využívá rychle kreslených rovnoběžných čar k vytvoření dojmu tónu; šrafování tvoří překrývající se překřížené čáry. Během kreslení můžete dosáhnout rozličných tónových variací světla (a stínu), tvaru a textury využitím odpovídajícího stylu stínování či šrafování.

■ Efekty stínování

Efektivní jednosměrné stínování tvoří stopy tužkou kreslené v jednom směru a pokládá se s jistotou a rychle. Procvičujte vyplňování ploch konzistentním stínováním, měňte tlak a hustotu stop tužkou a gradujte tak tóny. Překrýváním stop pak budujte texturu a sytost.

Jednosměrné stínování

Gradování tónu stínováním, změna rozestupů

Gradování tónu stínováním, změna tlaku

Jednosměrné stínování

Rychlé a jisté stopy tužkou ve stejném směru se stálým tlakem vytvářejí uhlazený a rovnoměrný tón. Pro různost tónů užívejte větší či menší tlak na tužku, nebo měňte hustotu stop.

Šrafování

Křížem se překrývající stopy tužkou vytvářejí tón kontrolovaným způsobem. Opačný směr rovnoběžných čar tvoří mřížoví čar, jež ztmavuje tón – třetí směr ztmaví tón ještě více.

Šrafování dvěma směry

Šrafování třemi směry

UVEDENÍ DO PRAXE

Aranžmá z nádob tvaru válce poskytuje ideální námět pro znázornění přechodů světla a stínu jednosměrným stínováním a šrafováním. Styl šrafování posílí absenci povrchové textury.

Potřebujete

Tužka 2B
Tužka 6B

- Tužka 2B, 6B
- Ořezávatko
- Guma
- Kancelářský papír

Zátiší s kuchyňskými nádobami

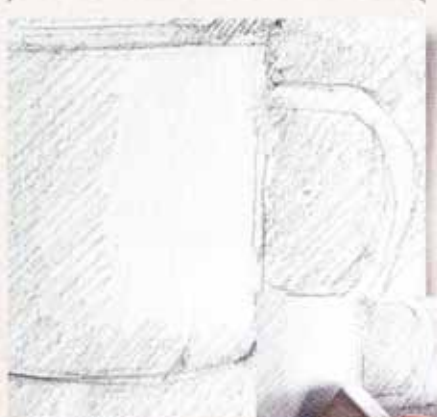
1 Lineární kresba

Ostrou tužkou 2B naskicujte tvary nádob na papír. Začněte jemnou, volnou linkou a pak definujte obrys výraznější linkou, jakmile ucítíte jeho správnou polohu.

2 Výchozí stínování

Volně držte tužku 2B a vybudujte velké, jednoduché tvary ze světlého tónu rychlým šikmým stínováním. Měňte přitom sílu a hustotu stop. Nebojte se stínovat přes stopy, později je vyčistíte gumou.

3 Stínování přes stopy

Při kreslení obrysů nepřetahujte tužkou přes okraj papíru, protože to oslabuje energii vašich stop a vytváří nechtěný haló efekt světla kolem tvarů tónů. Jako pomocníka užijte gumu; tou upravujete přetažené okraje.

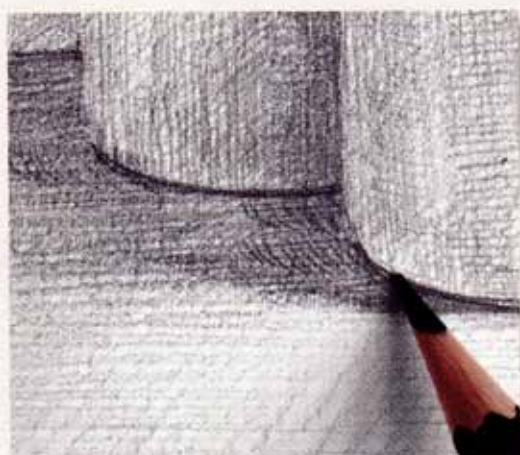
4 Husté stopy

Poodstupte od kresby, dívejte se opakovaně na námět a opět na kresbu a zhodnoťte, které části kresby potřebují ztmavit. Vybudujte syté tmavé tóny dalšími rovnoběžnými stopami.

5 Budování vrstev

Tvořte sytější, tmavší plochy tónů šrafováním, vybudujte dvě či více vrstev šrafováním v různých směrech. Napřed vytvořte malé kosočtverce, pak kombinaci horizontálních a vertikálních stop; tak posilíte válcovitou podobu těchto předmětů.

6 Nejtmavší tóny

Zakreslete některé z nejtmavších obrysů ostrou tužkou 6B a zesilte tóny tmavým šrafováním. Zkontrolujte, zda si vaše stopy ponechaly identitu. Vnemejte, jak různé styly šrafování pomáhají vyjádřit tvar a texturu.

„Tvoření stop
s jistotou je klíčem
k efektivnímu
stínování a šrafování.“

Uhel

VLASTNOSTI UHLU

Abyste odhalili expresivní povahu uhlí, která bude vhodná pro váš styl kreslení, vybírejte mezi tradičními tyčinkami z vrby či vinné révy. Anebo pro větší kontrolu používejte lisovanou formu. Možnost roztírat i vymazat uhlí je součástí jeho přitažlivosti. Používejte nástroje, například těrky a gumy, abyste efekt ještě zvýšili.

Experimentujte s tolika formami uhlí, kolik je jen možné, abyste odhalili jejich různé vlastnosti – určité formy se hodí pro určité techniky a objekty více než jiné.

Vrbové a vinné tyčinky

Uhlí je snadné aplikovat a zanechává hladkou linku, kterou lze okamžitě opravit nebo upravit, jak jeho částičky leží na povrchu papíru. Nejlepší kvality a největší hloubky tónu se dosahuje u vrbových a vinných tyčinek, ale příležitostně se užívají i jiná dřeva. Tyto formy uhlí jsou do základů ohořelé

kusy dřeva, pálené v sušicí peci a jsou lehké, křehké a nepravidelného tvaru. Vrbové tyčinky jsou měkké a vytvářejí sametové stopy; rychle se opotřebovují a je snadné je roztírat a gumovat. Tvrdší uhlové tyčinky lze ostřit do špičky nožem či smirkovým papírem a budou tvořit světlejší, daleko přesnější stopy.

Lisovaný a práškový uhlí

Lisovaný uhlí je vyroben z práškového uhlí smíchaného s pojivem a vytvarovaného do okrouhlých tyčinek a tvoří také náplň

čtyřhranných špalíků nebo uhlových tužek. Lisovaný uhlí je těžší, pevnější a láme se méně snadno než vrbové a vinné tyčinky; dělá velmi tmavé stopy, které je těžké vymazat. Práškový uhlí se dá používat volně na vrstvy rozsáhlých ploch tónu, a to roztíráním nebo zapracováním prášku do povrchu papíru (hadříkem, prstem nebo těrkou).

Roztírání a mazání

Různých nástrojů lze použít k tvarování či „kreslení“ do uhlí. Posouváním stop, jejich roztíráním

Pilníček

U tohoto pilníčku lze měnit listy smrkového papíru. Dává pevnou oporu, když ostříte křehké, vinné uhlové tyčinky.

Smrkový papír

Používá se k doostření hrotu lisovaného uhlí, naostřeného předtím nahrubo nožem nebo ořezávkem na tužky. Pohybuje uhlím jemně a rovnoměrně.

Odlamovací nůž

Ostrý nůž je praktický pro naostření tvrdých uhlových špalíků nebo lisovaných tužek do upravených špiček. Vždy ořezávejte směrem dolů a od těla.

Či odstraňováním se mění tóny.

Papírové těrky, lisované či rolované, se užívají k roztírání, prolinání nebo kreslení do uhlí, stejně jako hadříky, kuchyňská utěrka, ubrousek či jelenice. I váš prst je výborným nástrojem k přesně kontrolovanému roztírání a tvoření stop. Plastickou gumou se uhlí gumuje či odstraňuje – je poddajná a dá se tvarovat tak, aby se hodila na plochu, již chcete vygumovat. Pro preciznější stopy lze plastické gumy zašpičatit a používat je jako kreslicí nástroj a k odstraňování čar.

Naostření uhlí

Vinnou tyčinku lze obrousit smrkovým papírem. Při broušení držte tyčinku šikmo, ostřete jemně a tyčinkou otáčejte, abyste získali hrot uprostřed a dlouhé zúžení. Tlak musí být mírný, tyčinky se snadno lámou. Uhlové tužky, s pouzdem ze dřeva či papíru, se dají ořezávat klasickým ořezávkem na tužky; nelámou se. Nebo lze naostřit hrot nožem a pak doostřit smrkovým papírem. U uhlových tužek v papírovém pouzdře se musí pouzdro před ořezáváním částečně odstranit.

Prolinací tyčinky

Tyto těrky jsou vyrobeny z lisovaného papíru a naostřeny do hrotu. Používají se k prolinání a roztírání a jako kreslicí nástroj pohybují uhlovými stopami.

Gumování

Zformujte gumu, plastickou či uměleckou, do žádaného tvaru nebo pro větší kontrolu použijte ostrý okraj plastové gumy.

Rolované těrky

Jemně rolované válečky papíru existují v několika velikostech a používají se podobně jako prolinací tyčinky. Když je hrot špinavý, lze ho vyndat.

Podložky pro uhl

VÝBĚR POVRCHU PRO KRESLENÍ

Kresba uhlem se typicky dělá na papír – buď volně, nebo v náčrtníku – i když uhlem lze kreslit na širokou škálu povrchů, od plátna a kartonu po dřevo či kámen. Kresba uhlem se musí pečlivě uchovávat a jako takovou je třeba ji po dokončení ošetřit fixativem.

Hladký, univerzální papír, jako je kancelářský, je pro kreslení uhlem ideální, ale musíte ještě objevit vlastnosti papíru různých gramáží, různé textury a drsnosti, abyste mohli ovlivnit budoucí výsledek.

Povrchy papíru

Než začnete kreslit na volný papír, doporučuje se položit jej na kreslicí desku jako na oporu povrchu a připevnit klipsem nebo lepicí páskou. Zkontrolujte, zda je deska hladká a rovná, protože texturované povrchy pod papírem se projeví na vaší kresbě.

Jako suché médium se uhl bez problémů může používat na papír nízké gramáže, obvykle je nejlepší kancelářský papír 120–200 gsm. Těžší papír poskytuje pevný a odolný povrch pro kladení vrstev či techniky s gumou. Povrchová textura či drsnost papíru hraje velkou roli ve výrazu vašich stop. Když se uhl nanáší na velmi hladký papír s malou drsností, může se zdát bledý a lze ho snadno vygumovat. Abrazivnější povrch si vezme větší množství uhlu z tyčinky a stopy na něm jsou tmavé. Hodně texturovaný papír, například papír pastelový nebo

akvarelový, uhl velmi zvýrazní, ale textura se samozřejmě zobrazí i na kresbě. Jakožto opacitní černé médium uhl dobře pokrývá barevný papír; často se jím s úspěchem kreslí na papír středního tónu v kombinaci s bílými médii.

Příprava papíru

Abyste se vyhnuli nežádoucím šmouhám, měla by být uhlová kresba vždy fixována, jakmile se dokončí. Nejlépe je použít fixativ profesionální kvality v aerosolu či spreji. Často se používá také lak na vlasy jako levnější varianta fixativu; je méně účinný, ale vede

Náčrtník

Vyberte si náčrtník, který je dost velký, protože uhlí je médium, kterému nejlépe vyhovují expresivní gesturální kresby.

Kreslicí deska

Připevňujte volné listy papíru na desku klipsem a zajišťujte lepicí páskou, aby se papír ochránil a vytvořil se rám kresby.

Lepicí páska

Je to velmi praktický materiál, připevníte jím papír na desku či maskujete okraje kresby, aby si zachovaly čisté linie.

ke konzervaci také. Když ukládáte kresby uhlíkem naplocho nebo ve složce, vložte list hedvábného papíru bez obsahu kyseliny nebo list kancelářského papíru na povrch každé kresby, aby se zabránilo přenesení uhlí z kresby na zadní stranu kresby další.

Náčrtníky

Uhlíkem se dá kreslit do náčrtníků, ale jeho tendence k rozmazávání vede k tomu, že je možné kreslit jen po jedné straně papíru a protější je třeba nechat čistou, aby se kresba ochránila. Také lze mezi listy položit hedvábný či

kancelářský papír. Kresby v náčrtníku fixujte a nechte několik minut uschnout, než otočíte na další stranu.

Fixace kresby

Než začnete kreslit, vezměte papír a připevněte jej na kreslicí desku lepicí páskou nebo klipsem, aby se nehýbal. Když skončíte, jemně odstraňte jakékoli volné částičky. V dobře větraném prostředí postříkejte kresbu fixativem, drženým na délku paže, nepřetržitou, rovnoměrnou vrstvou, která pokryje celý povrch lehkou mlhou. Nechte zcela uschnout.

„Povahu vaší kresby uhlíkem ovlivní textura, tón a gramáž papíru, na nějž kreslíte.“

Fixativ ve spreji

Fixativ

Kvalitní fixativ ve spreji je pro zachování kresby uhlíkem zásadní. Prováže částice s papírem a předejde rozmazání či smazání uhlí z povrchu.

1 Kresba před fixací

Škála stop a tónů na povrchu papíru by měla být ošetřena vrstvou fixativu. Jakmile je suchá, můžete pokračovat v kreslení.

2 Kresba po fixaci

Jemné tóny látky byly zachovány a umožnily klást hustší stopy na povrch jejich záhybů bez toho, že by se rozmazaly.

Tvary stínů

VYMEZENÍ TÓNU

Ke zdokonalení vaší tonální kresby bude třeba naučit se rozpoznat a přenést tvary světla a stínu, které vidíte na objektech, do tvarů určitých tonálních hodnot. Když kreslíte objekt poprvé, popisujete tvary, které vidíte. Když potom vyplňujete plochy stínů tonálními stopami, můžete vytvořit úspěšnou tonální kresbu jen v několika jednoduchých krocích.

Okraje stínů

Někdy je okraj stínu nebo objektu čistý a ostrý; jindy je prostor mezi tmavou a světlou plochou přemostěn gradací tónu. Budete se muset naučit rozvinout metody stop, které představují tvrdé a měkké okraje stínů.

Ostrý okraj

Často uvidíte ostré okraje na hranicích, kde tón objektu kontrastuje s tónem jeho okolí. Zvýraznění kontrastu hranice ztmavením již tmavé plochy a zesvětlením světlé plochy udrží tonální tvary ostré.

Tvrký okraj stínu

Měkký tonální gradient

Když světlo dopadá na zakřivený povrch, často vidíte gradovaný střední tón, který se vzdaluje od nejjasnějšího světla. K vytvoření gradace tónu napřed stanovte konec tmavého tónu a pak kreslete světlé stopy směrem k ploše světla.

UVEDENÍ DO PRAXE

Vytvořte jasně odlišené tvary stínů na bílém porcelánu, na který posvítíte z jedné strany stolní lampou, a všechno to bílé světlo zastavte černou látkou.

Potřebujete

Tvrký uhlí

- Tvrdý uhlí
- Smirkový papír
- Guma
- Kancelářský papír

Bílý porcelán

1 Obrisy objektů

Po naostření tvrdého uhlí smirkovým papírem lehkými, rychlými tahy naznačte celkové tvary objektů a stíny, které vrhají.

2 Obrisy stínů

Najděte další tvary stínů na objektech a ty, které objekty vrhají. Ostré okraje stínů naznačte tmavými

3 Napřed střední tóny

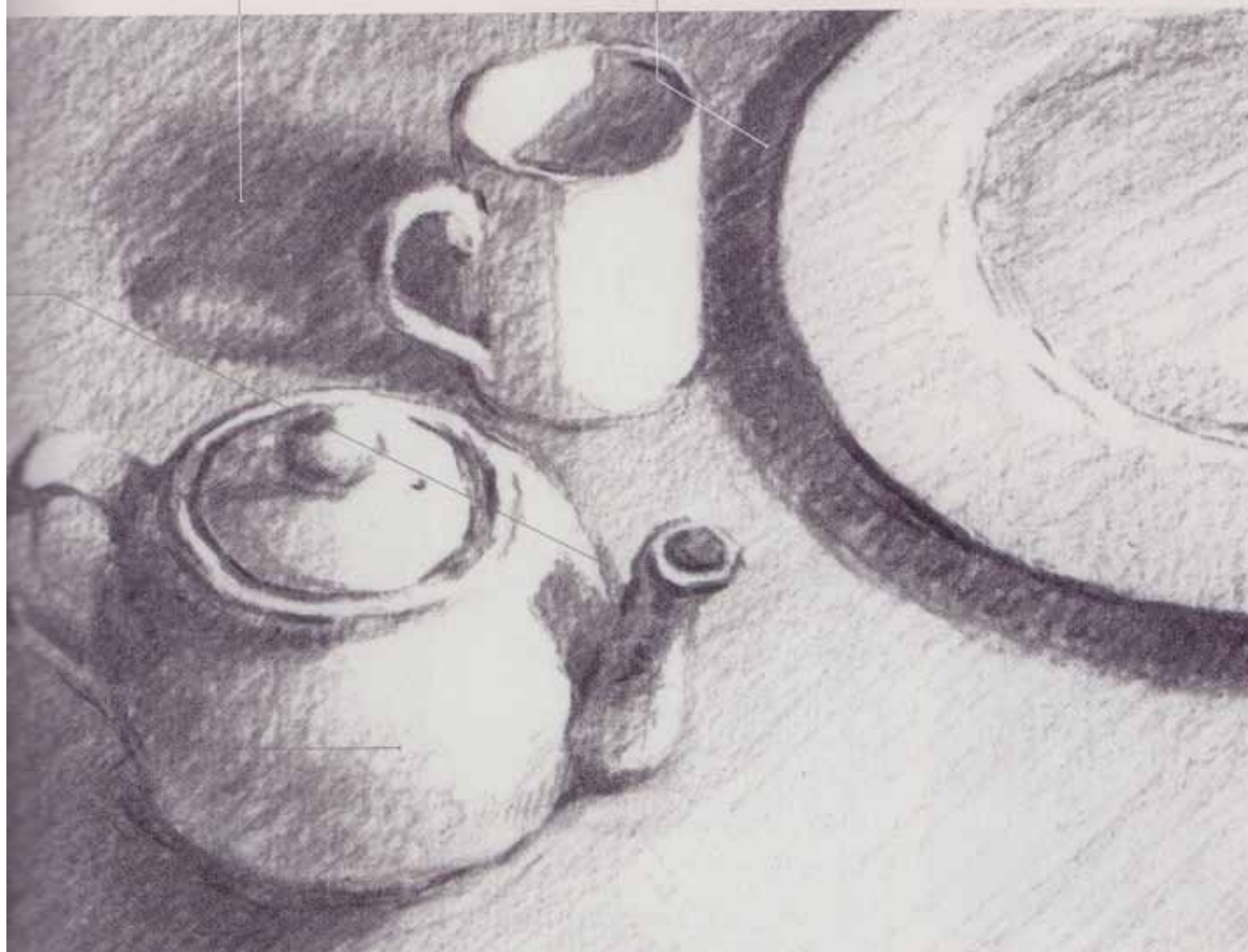
Nechte světlé plochy bílé a stínujte tmavé tvary šikmými stopami; vyplňujte tyto tvary středním tónem. Netlačte příliš na uhlí, stíny by byly moc černé.

4 Tmavé a světlé tóny

Pracujte se středními tóny a světlými stopami udělejte hladké přechody mezi plochami světla a stínu. Nakonec silnějšími, tmavšími stopami prohlubte stíny tam, kde je to nutné.

„Někdy je okraj stínu čistý a ostrý; jindy je zde gradient tónu.“

Roztírání tónu

HODNOTY PROLÍNÁNÍ

Stopy uhlí se snadno rozmažou a této vlastnosti se dá využít k velkému efektu. Když pohybujete uhlím po papíru, potřebujete tak činit přesvědčivě. Podívejte se, zda jsou vaše šmouhy záměrné a uvážené, nikoli vágní ve smyslu vyplnění nejisté plochy, protože to jde lehce rozpoznat.

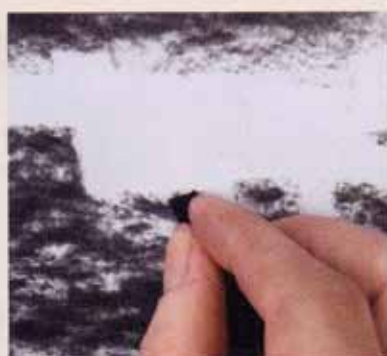
UVEDENÍ DO PRAXE

Na této scenerii skalnatého pobřeží obklopuje bílá pěna tmavé balvany. Tyto kontrastní tóny vytvářejí rozličnou škálu tvrdých a měkkých okrajů. Zde je třeba jasného rozlišení mezi měkkou mořskou pěnou a tvrdou skálou.

Potřebujete

- Vrbová tyčinka
- Hadřík nebo papírová utěrka
- Těrka a rolovaná těrka
- Kancelářský papír

1 Studnice tmavých tónů

Uhlí je jediný materiál, jímž můžete pohybovat po papíru pomocí prolínacích nástrojů. Dělejte široké tahy stranou uhlí a některé plochy nechte bílé.

2 Změkčení tónu

Omotejte si hadřík nebo papírovou utěrku kolem prstu, vytvářte na něm měk-

■ Prolínací nástroje

Pokud prolínáte nebo roztíráte stopy uhlí prstem, tuk lidské kůže způsobí, že jsou stopy nekonzistentní a nesnadno kontrolovatelné. Proto je nejlepší použít hadřík či papírovou utěrku na prolínání velkých ploch a rolovanou nebo lisovanou těrku a štětec na zvláštní druhy stop.

Prolínání papírovou utěrkou

Papírová utěrka nebo hadřík vám umožní opakovaně roztírat plochy tónů a prolínat je, dokud nejste spokojeni s hladkým prolnutím tónů.

Prolínání těrkou

Těrku – v podstatě papír jemně srolovaný do tvaru tužky – lze naostřit a pak vám umožní prolínat s přesností.

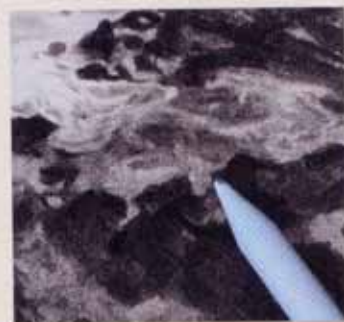

Vytvoření středního tónu pozadí umožňuje tmavým balvanům vyniknout

3 Tmavé tvary

Širokou stranou krátkého uhlí vytvořte tmavé tvary na povrchu středních tónů, tedy skály a vzdálený útes.

4 Detail těrkou

Těrkou odstraňujte uhlí z papíru, čímž zesvětlíte některé tmavé plochy mezi skalami. Jakmile si hrot těrky nabere uhlí, použijte ho k namalování jemných stínů vln na světlé plochy.